

ПУБЛІЧНИЙ ЗВІТ ДЕРЖАВНОГО АГЕНТСТВА ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ ЗА 2017 РІК

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2 ст.	
I. РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ ТА АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ		
ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО.....	3-6 ст.	
ОХОРОНА І ЗАХИСТ ЛІСІВ.....	7-12 ст.	
МИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО.....	13 ст.	
ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ.....	14-16 ст.	
НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ.....	17 ст.	
МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ.....	18 ст.	
РОБОТА З ГРОМАДСЬКІСТЮ.....	19-20 ст.	
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАВОВОЇ РОБОТИ.....	21-22 ст.	
КАДРОВА РОБОТА.....	23 ст.	
II. ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ		24-28 ст.
III. ОРГАНІЗАЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ.....		29-30 ст.
IV. СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ІНСТИТУЦІЙНОГО РЕФОРМУВАННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА НА ПЕРІОД ДО 2022 РОКУ		31-34 ст.

ВСТУП

У 2017 році в межах компетенції та відповідно до покладених Урядом та державою завдань забезпечено охорону, захист, раціональне використання й відтворення лісів, мисливської фауни, підвищення ефективності лісового та мисливського господарства.

Незважаючи на дисбаланс фінансового забезпечення лісогосподарської діяльності у минулому році лісогосподарські підприємства більшості ресурсних областей, досягнули високих показників діяльності (лісогосподарські заходи виконано в запланованих обсягах, зріс обсяг реалізації продукції). Крім того, з метою забезпечення екологічної стабільності держави та безперервності лісогосподарської діяльності підприємства ресурсних областей надали відчутну підтримку підприємствам Південно-Східного регіону.

Основні показники діяльності за 2017 рік

- ✓ Обсяги садіння, висівання та природного відновлення лісів – 53,2 тис. га (у тому числі нових (лісорозведення) – 1,7 тис. га), що на 0,6 тис. га більше, ніж у 2016 році
- ✓ Заготовлено 15,95 млн куб. м ліквідної деревини від усіх видів рубок, що на 412 тис. куб. м (2,5%) менше, ніж у 2016 році
- ✓ Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – 13691,3 млн грн, що на більше 1339,1 млн грн більше, ніж за 2016 рік
- ✓ Випуск продукції переробки склав 2600 млн грн, що на 672 млн грн більше, ніж за відповідний період минулого року
- ✓ Обсяг реалізації на 1 працюючого складає 277,4 тис. грн і зріс на 9%
- ✓ Ріст середньомісячної заробітної плати працівників галузі на 1853 грн або 27% (середньомісячна заробітна плата складає 8631 грн)
- ✓ Сплачено податків і зборів до бюджетів усіх рівнів та Єдиного соціального внеску в сумі 5026,5 млн грн (на 19% або 818,6 млн грн більше відповідного періоду 2016 року)

І. РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ ТА АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ

ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО

Одним з основних завдань Держлісагентства є відтворення лісів. У минулому році завдання з лісовідновлення лісогосподарськими підприємствами виконі в повному обсязі.

Висівання і садіння проведено на площі 34,7 тис. га, у тому числі створено 1,7 тис. га нових лісів, а також до лісовідновлення зараховано 18,5 тис. га природного поновлення. Загалом у 2017 році відновлено 53,2 тис. га лісу.

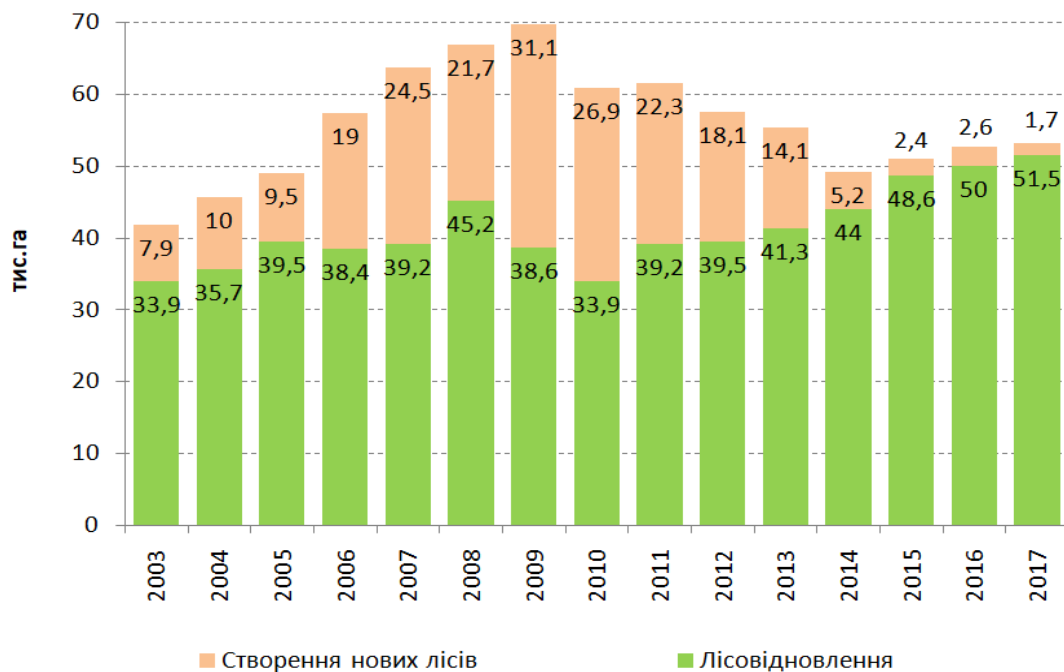

Рис.1. Динаміка робіт з відтворення лісів

Через відсутність бюджетного фінансування роботи з лісорозведення виконані на 95%. Зокрема обсяги робіт з лісорозведення лісогосподарськими підприємствами Луганського ОУЛМГ виконані на 85,5%, Херсонського ОУЛМГ на 53%. Крім проблеми фінансового забезпечення, щорічне скорочення обсягів лісорозведення викликане ускладненою процедурою отримання земель для проведення цих робіт.

Разом з цим, необхідно зазначити щорічне збільшення обсягів природного відновлення лісів внаслідок прийнятого курсу на поетапний перехід від суцільних до поступових та вибіркового рубок у відповідних лісорослинних умовах.

Заплановані заходи з поліпшення якісного складу та оздоровлення лісів перевиконані. Заходи з формування молодняків проведені на площі понад 45 тис. га (104% до завдання). Під час проведення рубок формування і оздоровлення лісів заготовлено 8,7 млн куб. м ліквідної деревини (130% до завдання).

Ліміти заготівлі деревини в порядку рубок головного користування використані лише на 89% через їх часткове призупинення і збільшення обсягів проведення санітарно-оздоровчих заходів з метою недопущення поширення «біологічної пожежі» в лісах, викликаного масовим поширенням короїдів. Під час проведення рубок головного користування в 2017 році заготовлено 7,3 млн. куб. м ліквідної деревини.

У 2017 році з метою інформування громадськості про проведення рубок деревини в лісах, у Держлісагентстві прийнято рішення щодо забезпечення оприлюднення на офіційних веб-сайтах обласних управлінь лісового та мисливського господарства постійних лісокористувачів інформації про перелік лісових ділянок, відведених для проведення рубок головного користування, рубок формування та оздоровлення лісів та інших рубок, пов'язаних і не пов'язаних з веденням лісового господарства.

На офіційному веб-сайті Державного агентства лісових ресурсів України оновлено та доповнено рубрику «ВІДКРИТІ ДАНІ» (http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=162794&cat_id=147027). Зокрема можна ознайомитися з реєстрами лісорубних квитків, які видаються для здійснення рубок у лісах, знайти інформацію щодо сертифікованих лісів, перейшовши за відповідним посиланням, можна ознайомитися з планами лісонасаджень лісогосподарських підприємств, які належать до сфери управління Держлісагентства (наразі триває процес обробки та довантаження відповідних даних).

З метою контролю та перевірки легальності походження лісопродукції створена функція її перевірки за номерами бирки, авто або товарно-транспортної накладної.

У 2018 році буде проаналізовано зроблені кроки щодо відкритості інформації про проведення рубок і видачу лісорубних квитків для удосконалення якості представлення відповідної інформації та зручності її використання.

Лісова сертифікація

Лісова сертифікація, як оцінка ведення лісового господарства, запроваджена з метою забезпечення виконання лісами на засадах сталого розвитку економічних, екологічних і соціальних функцій.

В Україні достатньо високий процент сертифікованих лісів за міжнародною схемою Лісової опікунської ради. На сьогодні сертифіковано більше 3,9 млн га лісів або 38%. Наявність сертифікату підтверджує високий рівень ведення лісового господарства. Процес сертифікації є добровільним і досить коштовним, але роботи у цьому напрямку будуть продовжені.

Площа сертифікованих лісів зросла у 2017 році на 0,7 млн га.

Лісова сертифікація в розрізі областей

Область	Площа сертифікованих лісів, тис.га	Кількість сертифікованих ланцюгів постачання, шт.
Вінницька	127,9	6
Волинська	514,9	2
Житомирська	589,1	17
Закарпатська	535,3	17
Івано-Франківська	298,3	8
Київська	91,6	4
Кіровоградська	37,7	2
Львівська	430,4	1
Рівненська	498,7	1
Тернопільська	143,8	5
Хмельницька	101,8	4
Черкаська	62,1	2
Чернівецька	143,8	5
Чернігівська	341,5	10
Разом:	3917,2	84

Збереження біорізноманіття

У лісах, що належать до сфери управління Держлісагентства, створено майже 3,3 тис. територій та об'єктів природно-заповідного фонду (далі - ПЗФ) загальною площею близько 1,3 млн га. Заповідність підпорядкованих лісів становить 16,4%. Практично у всіх регіонах заповідність в лісах вища ніж загальнодержавна.

З 1991 року площа природно-заповідного фонду в лісах Держлісагентства зросла майже в два рази, і це не враховуючи площі лісів, які були вилучені під об'єкти ПЗФ та надані у постійне користування установам Мінприроди.

До сфери управління Держлісагентства належать 13 природоохоронних установ (на площі 0,2 млн. га), серед яких: 6 природних заповідників, 6 національних природних парків і один господарство-парк.

Охорона та утримання установ ПЗФ забезпечується спеціальними адміністраціями за рахунок коштів державного бюджету, а на решті територій ПЗФ (заказники, заповідні урочища тощо – на площі 1,1 млн. га) охорона та збереження природних комплексів покладається на підприємства, у віданні яких вони перебувають.

Заготівля деревини на природоохоронних територіях здійснюється виключно в порядку проведення заходів щодо запобігання змінам природних комплексів внаслідок антропогенного впливу, збереження та відновлення рослинних угруповань, здійснення протипожежних і санітарних заходів, ліквідації наслідків стихійних лих.

З метою вдосконалення режиму збереження видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, Держлісагентством видано наказ від 20.01.2017 № 17 «Про додаткові заходи охорони видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України». Зокрема, доручено на територіях установ природно-заповідного фонду сформувати для вказаних видів охоронні ділянки, забезпечити їх належний облік, розробити відповідні організаційні та лісогосподарські заходи направлені на збереження середовищ їх існування.

ОХОРОНА І ЗАХИСТ ЛІСІВ

Охорона лісів від пожеж

У 2017 році в лісах підвідомчих підприємств ліквідовано 2371 пожежу на площі 5474 га, в тому числі верхових – 1060 га. Це в 2,5 рази більше за кількістю та в 5 разів за площею у порівнянні з 2016 роком. Середня площа однієї пожежі зросла вдвічі та склала 2,3 га. Збитки від лісових пожеж склали 43,8 млн гривень.

У 2017 році сталося 92 лісові пожежі з площею понад 5 га, що в значній мірі викликано зменшенням профілактичних протипожежних заходів через відсутність бюджетного фінансування лісгосподарських підприємств. Гасіння пожеж в основному здійснювалося із залученням значних сил і засобів ДСНС, в том числі авіації. Незважаючи на критичний стан лісгосподарських підприємств Сходу та Півдня України у пожежонебезпечний період завдяки самовіданній праці лісівників не було допущено жодної великої лісової пожежі, яка б призвела до надзвичайної ситуації.

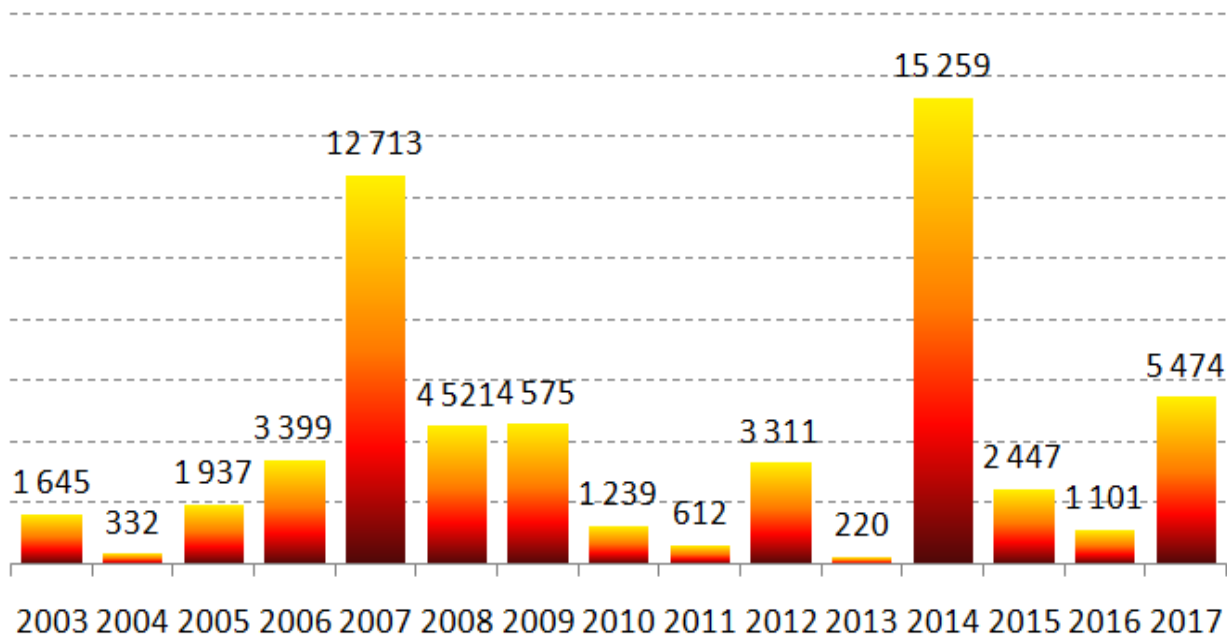

Рис.2. Динаміка площі лісових пожеж, га

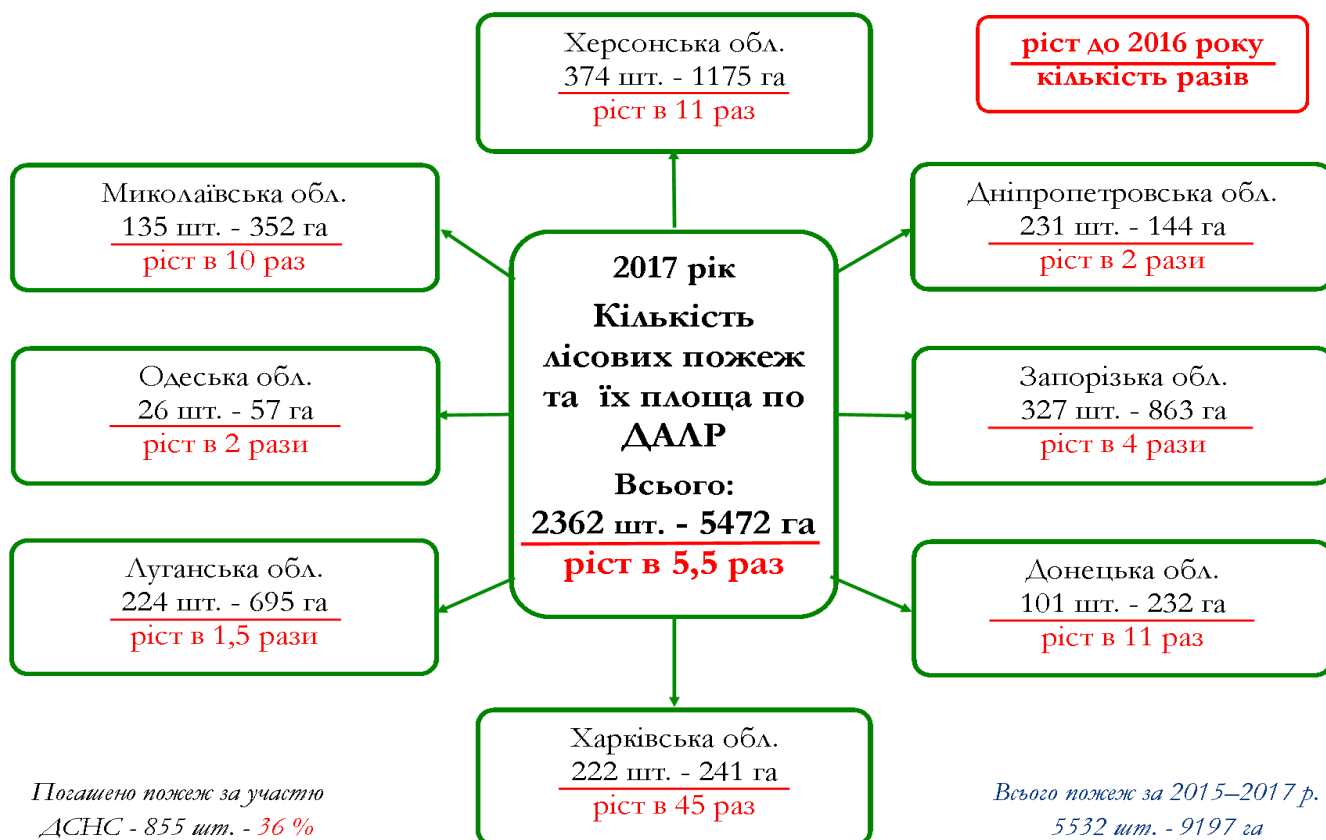

Рис. 3. Кількість та площа лісових пожеж в 2017 році

Основні причини виникнення пожеж (82%) це людський фактор. Якщо в попередні роки лісові пожежі в основному ліквідовувались в початковій стадії силами відомчої пожежної охорони (80%), то в цьому році гасіння пожеж в основному здійснюється із залученням значних сил і засобів ДСНС, що в свою чергу збільшило витрати на їх ліквідацію.

Довідково

З метою попередження лісових пожеж і мінімізації їх наслідків в лісах підвідомчих підприємств влаштовано 66 км протипожежних розривів та бар'єрів, понад 52 тис. км мінералізованих смуг, проведено догляд за ними протяжністю 238 тис. км. У лісових масивах вздовж доріг загального користування та у місцях відпочинку населення виставлено 11,8 тис. анилагів, панно, плакатів на протипожежну тематику. встановлено 13,8 тис. илагбаумів для обмеження доступу в ліси транспортних засобів, організовано 3,7 тис. виступів у ЗМІ.

Охорона лісів від незаконних рубок

Ключову роль в забезпеченні охорони лісів від лісопорушень відіграє робота 289 постійно діючих рейдових бригад, які створені в кожному державному лісгосподарському підприємстві. Рейдовими бригадами в 2017 році під час проведення 37 тис. рейдів було притягнуто до адміністративної відповідальності 6,5 тис. лісопорушників. Крім того, проводилась повсякденна лісоохоронна робота на рівні лісництв їх працівниками.

Незважаючи на заходи, що вживаються працівниками державної лісової охорони, за оперативними даними обсяг незаконних рубок за 2017 рік склав понад 26 тис. куб. метрів. Однак, варто зазначити, що у порівнянні з 2016 роком, обсяг незаконних рубок зменшився на 1,7 тис. куб. метрів.

I. Найбільші обсяги незаконних рубок виявлені в лісах обласних управлінь:

Рівненське – 3,1 тис. куб. метрів;
Херсонське – 2,7 тис. куб. метрів;
Львівське – 2,4 тис. куб. метрів;
Харківське – 2,2 тис. куб. метрів;
Закарпатське – 2,1 тис. куб. метрів;
Житомирське – 1,8 тис. куб. метрів.

II. Значною є частка незаконних рубок, скоєних невстановленими лісопорушниками, в обласних управліннях:

Херсонському та Донецькому – 98%;
Запорізькому – 96%;
Миколаївському та Полтавському – 93%;
Івано-Франківському – 85%;
Рівненському – 77%.

III. Показники обсягів незаконних рубок, що припадають на кожні 1000 га лісів мають такий вигляд:

Херсонське – 20 куб. метрів;
Дніпропетровське – 20 куб. метрів;
Запорізьке – 10 куб. метрів;
Донецьке – 9 куб. метрів;
Харківське – 7 куб. метрів;
Луганське – 5 куб. метрів;

IV. Спостерігається негативна тенденція збільшення незаконних рубок на 1 випадок: наприклад з 2 куб. м у 2013 році, до 3,7 куб. м у 2017 році.

Рис.4. Динаміка незаконних рубок

Однією із об'єктивних причин ослаблення охорони лісів стало скорочення чисельності нижньої ланки працівників державної лісової охорони у зв'язку із скороченням, а потім і відсутністю бюджетного фінансування. Наприклад, середня площа лісового обходу, що знаходиться під охороною одного лісника (майстра лісу), збільшилась з 591 га у 2007 році до 1000 га в 2017 році.

За звітний період було передано 2552 справи щодо незаконних рубок до правоохоронних органів та судів. До дисциплінарної відповідальності притягнуто 792 посадові особи державної лісової охорони, звільнено – 104, порушено 4 кримінальні справи.

Держлісагентством у 2017 році були видані накази від 17.07.2017 № 287 та від 06.10.2017 № 459 щодо покращення стану охорони лісів та поставлені завдання для територіальних органів про проведення спільних нарад з компетентними органами (облдержадміністрації, органи поліції, прокуратури та фіскальної служби) з метою напрацювання і затвердження заходів з питань забезпечення належної охорони лісів, перевірки діяльності суб'єктів господарювання, що здійснюють переробку деревини, тощо.

Для лісогосподарських підприємств одним із основних завдань – є посилення оперативної роботи відомчих рейдових бригад з охорони лісів за участю працівників правоохоронних та природоохоронних органів.

З метою підвищення ефективності проведення рейдів з охорони та захисту лісів Держлісагентство доручило відновити у 2018 році контроль за діяльністю рейдових бригад. Зокрема, шляхом встановлення GPS-трекерів на транспортні засоби держлісоохорони з метою відстеження їх пересування.

Захист лісів від шкідників і хвороб

З кожним роком санітарний стан лісів України внаслідок кліматичних змін та антропогенного фактору погіршується.

Площа всихання ялинників у Карпатському регіоні на даний час склала понад 36 тис. га, маса всихаючої на корені деревини становить більше 11 млн. куб. м.

Активізувалось масове всихання соснових насаджень, особливо в Поліському регіоні. В 2017 році виявлено осередків активного всихання сосни на площі 120 тис. га, масою 4725 тис. куб. м. Внаслідок складної процедури призначення санітарно-оздоровчих заходів в лісах, неможливості забезпечення проведення

таких великих обсягів лісогосподарськими підприємствами в 2017 році ліквідовано лише 50% осередків активного всихання. Крім того, окремою проблемою для лісогосподарських підприємств є раннє виявлення осередків шкідників та оперативне реагування внаслідок відсутності необхідного обладнання та зарегульованої нормативної бази.

Вітровалами і буреломами пошкоджені насадження 15 областей на площі 11,9 тис. га і 581 тис. куб. м деревини.

Спостерігається різке зростання чисельності первинних хвоє-листяних шкідників (рудий та звичайний соснові пильщики та інші) із загрозою об'їдання 50% і більше на Півдні та Сході країни. Ці дані ще опрацьовуються, проте найбільш складна ситуація відмічається у хвойних масивах Херсонського облуправління. В осередках соснових пильщиків у 2017 році обробка з використанням хімічних препаратів аерозольними установками проведено на площі 7,7 тис. га. Загальна вартість проведення лісозахисних заходів становить близько 0,7

млн. грн. За прогнозами лісозахисної служби винищувальні заходи боротьби весною 2018 року лише у лісах Херсонщини необхідно буде проводити на площі 26,5 тис. га. Загальна

До заселення

Через 2-3 тижні

Через 5-6 тижнів

Через 6-8 тижнів

вартість цих робіт орієнтовно складе 1,9 млн грн.

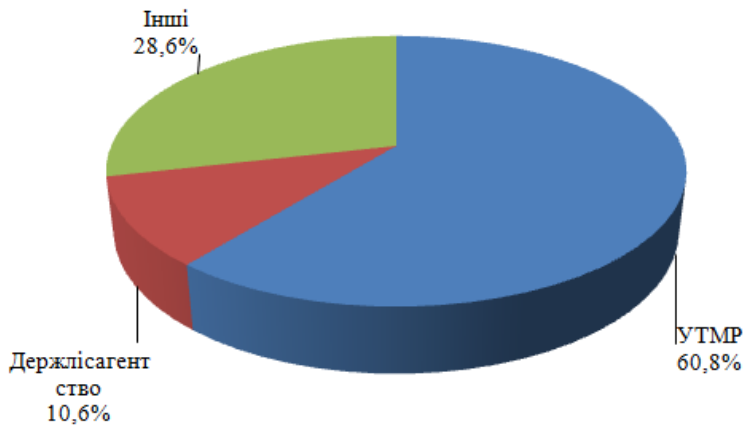
З метою напрацювання шляхів та заходів щодо подолання надзвичайної ситуації, викликаной масовим всиханням лісових насаджень, підготовлено обґрунтовані матеріали щодо внесення змін до Санітарних правил в лісах України стосовно забезпечення виконання санітарними рубками своєї основної мети – оздоровлення насаджень.

Окрім того, потребує внесення змін до пункту 2 Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій, затверджених наказом Міністерства надзвичайних ситуацій України від 12.12.2012 № 1400, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03.01.2013 за № 40/22572 (вітровали, буреломи та короїди).

У рамках співробітництва з Турецькою стороною у галузі лісового господарства наприкінці 2017 року отримана гуманітарна допомога від Уряду Туреччини і завданням 2018 року є максимально оперативна організація роботи лабораторії з вирощення ентомофагів на базі ДСЛП «Харківлісозахист».

МИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

Площа мисливських угідь в Україні, які надані в користування 1113 підприємствам, установам, організаціям, становить 39,5 млн га, із них надано: 339 організаціям УТМР – 24 млн га або 60,8% від загальної площі, 191 підприємствам Держлісагентства – 4,2 млн га або (10,6%) від загальної площі, 583 користувачам іншої форми власності (клуби, громадські організації) – 11,3 млн га або (28,6%) від загальної площі.

В Україні зареєстровано близько 780 тис. мисливців або 1,7% населення країни.

В останні роки загальні витрати на ведення мисливського господарства в Україні майже вдвічі перевищують надходження від мисливського господарської діяльності.

У 2017 році Держлісагентством та його територіальними органами надано 270 тис. адміністративних послуг з видачі посвідчень мисливця та щорічної контрольної картки обліку добутої дичини і порушень правил полювання. До місцевих бюджетів за надані адміністративні послуги перераховано коштів на суму 3 млн 548 тис. грн. та 429 тис. грн за сплату державного мита.

Користувачами мисливських угідь надано бланків ліцензій на добування мисливських тварин на суму 7,2 млн гривень.

Охорона угідь від браконьєрства

Стан охорони мисливських угідь від браконьєрства продовжує бути одним з головних стримуючих факторів розвитку мисливського господарства.

Аналізуючи роботу з охорони державного мисливського фонду за останні п'ять років на порушників правил полювання складалось за рік в середньому до 10 тис. протоколів. У 2017 році на порушників правил полювання було складено 2567 протоколів: з них працівниками державної лісової охорони 2041 або 79,5%, Мінприроди 172 або 6,7%, користувачами мисливських угідь 354 або 13,8% від загальної кількості.

Робота з депопуляції дикого кабана

У 2017 році під час проведення заходів з депопуляції та проведення полювання було добуто 4 тис. голів кабана при загальній чисельності 40 тис., тобто лише 10%.

Держлісагентством було доручено начальникам обласних управлінь взяти під особистий контроль здійснення всіх заходів, що вживаються для ліквідації, локалізації та недопущення розповсюдження збудника АЧС.

На засіданні ДНПК при Кабінеті Міністрів України було прийнято рішення щодо персональної відповідальності посадових осіб, які перешкоджають або не виконують рішення ДНПК.

ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ

За 2017 рік підприємствами галузі від усіх видів рубок заготовлено 15 млн 950 тис. куб. м деревини, що на 412 тис. куб. м, або на 2,5% менше в порівнянні з 2016 роком.

Загальний обсяг реалізації деревини у круглому вигляді на внутрішній ринок у 2017 році становить 12632 тис. куб. м на загальну суму 10,1 млрд грн, що у порівняння з 2016 роком відповідно на 958 тис. куб. м та 2 млрд грн більше.

На зовнішній ринок реалізовано 883 тис. куб. м дров на загальну суму 0,7 млрд грн, що у порівняння з 2016 роком відповідно на 1655 тис. куб. м та 2 млрд грн менше.

Станом на 01.01.2018 на складах підприємств галузі знаходиться 1049 тис. куб. м лісопродукції, що в порівнянні із залишками на початок 2017 року на 130 тис. куб. м більше, або на 14%.

Найбільші обсяги лісопродукції знаходиться на складах підприємств Житомирського управління – 188 тис. куб. м, Київського – 100 тис. куб. м, Закарпатського – 100 тис. куб. м., Луганського – 70 тис. куб. м, Харківського – 69 тис. куб. м.

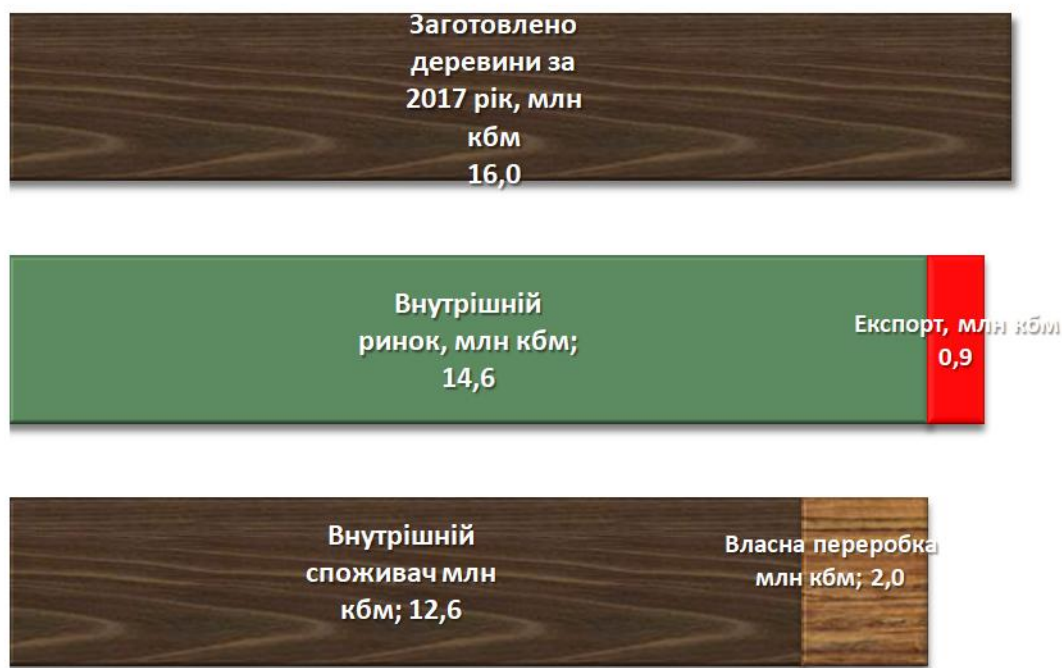

Рис. 5. Напрямки реалізації заготовленої деревини

У 2017 році розпочато роботи щодо співпраці з бізнесом, адже в країнах Європи заготівлею деревини займається приватний сектор, який спеціалізується на цих питаннях. Так, в лісах Держлісагентства майже 10,4 млн куб. м або 66% деревини заготовлено найманими бригадами. Найбільший відсоток заготівлі деревини на умовах підяду в Київському облуправлінні – 92%, Миколаївському – 92%, Одеському – 89%, Харківському – 86%.

Деревообробними підрозділами галузі перероблено близько 2 млн куб. м деревини. В умовах відсутності бюджетного фінансування галузі, розвиток

власного деревообробного виробництва допомагає лісогосподарським підприємствам забезпечувати ведення лісового господарства.

Збільшили обсяги переробки деревини підприємства Житомирського облуправління на 117 тис. куб. м, Волинського на 79 тис. куб. м, Київського на 35 тис. куб. м, Сумського на 52 тис. куб. м, Чернігівського на 29 тис. куб. м, Рівненського на 20 тис. куб. м.

З метою забезпечення прозорості ринку деревини у січні 2018 року було видано наказ Держлісагентства, яким, зокрема, зобов'язано припинити реалізацію підвідомчими лісогосподарськими підприємства деревини за прямими договорами підрядникам, що виконують роботи по заготівлі деревини та не беруть участь в аукціонних торгах.

Окрім того, заборонено реалізовувати споживачам дров'яну деревину дуба для технологічних потреб виробничо-технічного призначення.

У 2017 році успішно започаткований продаж деревини на аукціонних торгах в електронній формі. ДП «ЛПАЦ» розроблено програмне забезпечення для проведення торгів. У 2018 році завдання збільшити обсяги продажу деревини через електронну торгову площадку.

Електронний облік деревини

В усіх лісогосподарських підприємствах Держлісагентства впроваджена і функціонує система електронного обліку деревини.

Система забезпечує облік лісових ресурсів в online режимі за рахунок:

- маркування деревини спеціальними бирками зі штрих-кодом
- застосування мобільних електронних пристроїв при здійсненні облікових операцій в лісових умовах.

На сьогодні ЕОД застосовується для 73% лісів України, а в 27% лісів деревина не обліковується.

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про реалізацію пілотного проекту щодо запровадження єдиної державної системи електронного обліку деревини» було підготовлено Держлісагентством та схвалено 13.07.2017 на засіданні Урядового комітету з питань економічної, фінансової та правової політики, розвитку паливно-енергетичного комплексу, інфраструктури, оборонної та правоохоронної діяльності.

Окрім того, Держлісагентство доопрацювало проект акту і 10.08.2017 надіслало на розгляд Мінагрополітики.

Будівництво лісових автомобільних доріг

За 2017 рік підприємствами галузі за власні кошти виконано будівельних робіт загальною протяжністю більше 563 км земляного полотна, що становить 105 % до запланованого обсягу та облаштовано дорожнім одягом більше 419 км або 123 % до запланованого.

Споруджено 253,5 км земляного полотна усіх типів лісових автомобільних доріг.

Відновлено ремонт і реконструйовано – 309,6 км земляного полотна та 234,3 км дорожнього одягу.

Використання енергоносіїв та енергоефективність

Обсяг фактично використаних паливного-енергетичних ресурсів (ПЕР) за 2017 рік становить 141 тис. тонн умовного палива, загальною вартістю 1269 млн грн. Порівняно з 2016 роком, споживання ПЕР у натуральному виразі зменшилось на 1,3% із збільшенням видатків на їх закупівлю на 16,4%.

Слід зазначити, що підприємства галузі протягом року значно скоротили споживання природного газу. Для виробничих потреб та опалення приміщень було використано близько 74 тис. куб. м природного газу, що на 10 тис. куб. м менше, ніж в 2016 році. Також для зазначених потреб було використано 137 тис. куб. м дров паливних та близько 5 тис. ТУП інших видів первинного палива. Тому, в подальшому необхідно по можливості відмовлятися від використання природного газу, а переходити на альтернативні види палива (дрова та ТУП), що надасть змогу значно зекономити кошти державних підприємств.

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Наукові дослідження в галузі лісового господарства здійснюють 2 наукові установи подвійного підпорядкування (Держлісагентство – НАНУ): Український науково-дослідний інститут лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького (УкрНДІЛГА) та Український науково-дослідний інститут гірського лісівництва ім. П.С.Пастернака (УкрНДІгірліс).

Дослідна мережа інститутів охоплює всі природно-кліматичні зони України, а також унікальні об'єкти лісівничої науки, багато з яких створені понад 150 років тому. На даний час існує до 1100 таких об'єктів загальною площею майже 2 тис. га. Наукова цінність подібних стаціонарів з часом лише зростає.

Площа земель лісового фонду дослідних підприємств, що використовуються як дослідно-експериментальна база для проведення досліджень та впровадження результатів науково-дослідних робіт, складає 40,8 тис. га.

Наукові дослідження УкрНДІЛГА та УкрНДІгірліс проводяться за наступними пріоритетними напрямками: розробка і вдосконалення систем ведення лісового господарства; лісовідновлення та лісорозведення; охорона та захист лісу; лісова селекція, вивчення і збереження генетичного потенціалу лісів України, їх біорізноманіття; екологія лісу та моніторинг лісових екосистем; агролісомеліорація і лісова рекультивація; лісова радіологія; мисливствознавство; економіка, організація та управління лісового господарства; інформаційні технології в лісовому господарстві.

Запрацювала Науково-технічна рада Держлісагентства. У 2017 році проведено 4 засідання та розглянуто 34 наукові розробки, 32 з них схвалені та рекомендовані до впровадження, 2 – направлені на доопрацювання.

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Активно розвивається міжнародне співробітництво. У 2017 році в Держлісагентстві із залученням представників обласних управлінь лісового та мисливського господарства проведені 4 круглі столи з метою обміну досвідом з представниками лісових адміністрацій Шотландії, Австрії, Словенії та Німеччини.

У 2017 році підписано Меморандуми про взаєморозуміння та співпрацю в галузі лісового господарства з лісівниками Словенії та Словаччини, продовжується виконання міжвідомчих домовленостей з австрійськими та турецькими колегами.

Представники Держлісагентства у 2017 році взяли участь у чотирьох міжнародних тренінгах з лісівничої тематики та трьох навчальних поїздках з метою обміну досвідом.

У 2017 році за активної участі Держлісагентства завершено розробку та прийнято Стратегічний план ООН щодо лісів на 2017-2030 рр. та Інтегровану програму робіт секції лісового господарства та лісоматеріалів ЄЕК ООН ФАО.

За співголовування представника Держлісагентства у 2017 році робоча група напрацювала рекомендації щодо перегляду правил процедури процесу «Ліси Європи».

За фінансової підтримки уряду Норвегії у рамках проекту ФАО завершені роботи, спрямовані на розробку механізму електронної видачі сертифікату походження деревини.

Команда шкільних лісництв з Полтавської області взяла участь у фіналі Міжнародного конкурсу «Молодь в лісах Європи» та виборола 1 та 3 місце у складі міжнародних команд.

РОБОТА З ГРОМАДСЬКІСТЮ

З 21 березня по 15 квітня 2017 року лісогосподарські підприємства проводили заходи в рамках започаткованої Держлісагентством щорічної акції "Майбутнє лісу у твоїх руках". Участь у заходах Акції взяли близько 22 тис. представників шкільної та студентської молоді. Крім того, до акції долучились понад 13 тис. представників громадських організацій, засобів масової інформації, органів влади.

У рамках акції за допомогою та під керівництвом лісівників-професіоналів на площі майже 3 тис га створено лісові насадження.

Учасниками акції проведено понад 1,5 тис. заходів з благоустрою територій.

Спеціалістами лісової галузі для шкільної та студентської молоді, представників громадськості проведено майже 1.5 тис ознайомчо-пізнавальних заходів, під час яких значна увага приділялась особливостям вирощування лісових насаджень, ознайомлення з флорою та фауною кожного регіону, правилам поведінки в лісі.

На рівні лісогосподарських підприємств проведено дитячі конкурси на кращий твір та малюнок за темою «Людина та ліс».

Необхідно зазначити добродійність лісогосподарських підприємств та створену традицію приносити новорічні та Різдвяні свята до дитячих будинків, шкіл-інтернатів, родин учасників АТО, соціально незахищених громадян.

Освітня та профорієнтаційна робота

За оперативною інформацією на сьогодні при обласних управліннях та лісогосподарських підприємствах створено майже 50 музеїв лісу та понад 60 еколого-просвітницьких центрів. З метою проведення громадських заходів, семінарів, екскурсій такі приміщення ефективно використовуються лісівниками Волині, Вінничини, Львівщини, Івано-Франківщини, Чернігівщини.

Значна увага надається лісівниками діяльності учнівських лісництв. За оперативною інформацією понад 500 учнівських лісництв створено за підтримки лісогосподарських підприємств.

Консультації з громадськістю

Протягом 2017 року Держлісагентством було проведено електронні консультації з громадськістю з 5 нормативно-правових актів.

Діяльність Громадської ради при Державному агентстві лісових ресурсів України

Минув рік діяльності Громадської ради при Держлісагентстві. Протягом 2017 року Громадською радою було проведено 9 засідань.

За підсумками засідань Громадською радою були направлені звернення до Президента України, Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Антимонопольного комітету, голів обласних рад України щодо:

- недопущення грубих порушень під час проведення торгів з продажу необробленої деревини;

- надзвичайно критичного стану щодо фінансування лісового господарства на Півдні та Сході України;
- передчасної відміни розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.04.2008 № 610-р «Деякі питання розпорядження земельними лісовими ділянками»;
- передачі в концесію майнових комплексів лісогосподарських підприємств;
- підтримки позиції профспілки працівників лісового господарства у зв'язку із схваленням Кабінетом Міністрів України Стратегії реформування лісового господарства на період до 2022 року.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАВОВОЇ РОБОТИ

Держлісагентство забезпечує дотримання вимог постанови Кабінету Міністрів України від 26.11.2008 № 1040 «Про затвердження Загального положення про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації».

Постійно ведеться претензійно-позовна робота та здійснюється представництво в судах Держлісагентством, обласними управліннями лісового та мисливського господарства та підприємствами.

За звітний період в судах знаходиться майже 240 справ, з яких стороною у справі, третьою особою виступає безпосередньо Держлісагентство та понад 137 позовів подано органами прокуратури в інтересах держави в особі Держлісагентства.

Прийняті позитивні рішення при розгляді 37 судових справ.

У 2017 році Держлісагентством розроблено проект Указу Президента України, який схвалено Кабінетом Міністрів України, 2 проекти законів України, 3 проекти постанов Кабінету Міністрів України, 3 проекти розпоряджень Кабінету Міністрів України, 8 проектів наказів Міністерства аграрної політики та продовольства України, а саме:

проект Указу Президента України «Про приєднання України до Конвенції про Європейський інститут лісу»;

проект Закону України «Про внесення зміни до статті 38 Лісового кодексу України»;

проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо удосконалення відповідальності за порушення лісового законодавства та встановлення правових засад обліку та реалізації лісоматеріалів)»;

проект постанови Кабінету Міністрів України «Про реалізацію пілотного проекту щодо запровадження Єдиної державної системи електронного обліку деревини»;

проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Державне агентство лісових ресурсів України»;

проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансування заходів з ведення лісового і мисливського господарства, охорони і захисту лісів у лісовому фонді, створення захисних лісових насаджень та полезахисних лісових смуг»;

проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству аграрної політики та продовольства на 2017 рік»;

проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії сталого розвитку та інституційного реформування лісового господарства України на період до 2022 року»;

проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2010 р. № 318-р»;

проект наказу Мінагрополітики «Про затвердження Розміру фактичних витрат на копіювання або друк документів, що надаються за запитом на інформацію, розпорядником якої є Державне агентство лісових ресурсів України або його територіальний орган, та Порядку відшкодування цих витрат»;

проект наказу Мінагрополітики «Про затвердження Порядку складання, подання та опрацювання запитів на публічну інформацію, розпорядником якої є Державне агентство лісових ресурсів України або його територіальний орган, та форм для подання таких запитів»;

проект наказу Мінагрополітики «Про затвердження уніфікованої форми акта, що складається за результатом проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) у галузі мисливського господарства та полювання»;

проект наказу Мінагрополітики «Про затвердження Інструкції з проведення лісовпорядкування»;

проект наказу Мінагрополітики «Про затвердження Інструкції з відведення і таксації лісосік у лісах»;

проект наказу Мінагрополітики «Про затвердження Форми договору про умови ведення мисливського господарства».

Також розробляються проекти наказів Мінагрополітики «Про затвердження Правил обліку, зберігання, заповнення, видачі бланків лісорубного або лісового квитка» та «Про затвердження Правил огляду місць використання лісових ресурсів».

З метою приведення нормативно-правових актів у відповідність з Конституцією України та законодавством України, забезпечено розроблення та направлення для прийняття проекту наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Державного комітету лісового господарства України» (наказ від 08.02.2017 № 46, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 02.03.2017 за № 294/30162).

Також Держлісагентством опрацьовано 43 нормативно-правових акта, розроблених іншими центральними органами виконавчої влади. Підготовлено 64 проекти висновків до проектів законів України та видано 493 накази з основної діяльності, які не потребували державної реєстрації у Міністерстві.

ЕЛЕКТРОННА ВЗАЄМОДІЯ

За підтримки ДП «Держінформресурс» у 2017 році Держлісагентство підключило 24 облуправління до системи електронної взаємодії органів виконавчої влади для підвищення ефективності та оперативності прийняття управлінських рішень, створення передумов для переходу на електронний міжвідомчий документообіг з використанням виключно електронного документу, скорочення витрат держбюджету за рахунок переходу на без паперовий обмін документами.

КАДРОВА РОБОТА

Держлісагентством в 2017 році проведено 56 конкурсів на зайняття вакантних посад державної служби категорії «Б» та «В», в т.ч. по апарату Держлісагентства – 16, по територіальним органам (на вакантні посади керівників та заступників керівників територіальних органів) – 41.

За звітний період звільнено 3 начальника обласних управлінь, 8 перших заступників та заступників начальників обласних управлінь лісового та мисливського господарства.

Окрім того, оголошено 7 доган державним службовцям обласних управлінь лісового та мисливського господарства номенклатури Держлісагентства (Полтавське – 4, Чернігівське – 1, Одеське – 1, Волинське – 1).

У минулому році звільнено з посади 51 керівника державних підприємств.

18 керівникам державних підприємств оголошено догани за неналежне виконання умов Контракту (Волинське – 5, Рівненське – 4, Івано-Франківське – 2, Житомирське – 2 та по одному – Чернігівське, Вінницьке, Луганське, Харківське, Миколаївське ОУЛМГ).

II. ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

З 2016 року припинено фінансування завдань та заходів з ведення лісового і мисливського господарства з державного бюджету. Частково витрати на створення лісових насаджень, їх догляд, охорону та захист від шкідників та хвороб покриваються за рахунок власних обігових коштів підприємств.

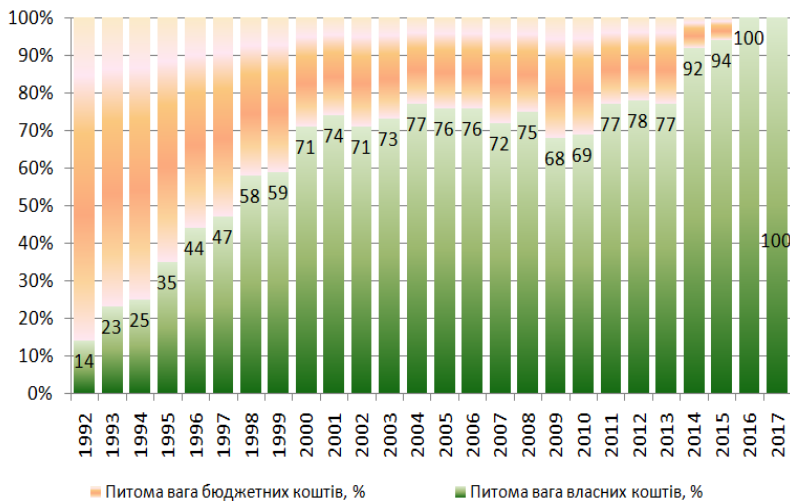

Рис. 6. Динаміка фінансової підтримки держави.

Через постійне недофінансування, лісова галузь має наразі наступні негативні наслідки:

- роботи зі створення нових насаджень на малопродуктивних і деградованих землях, у тому числі полезахисних лісових смуг, проводяться в недостатніх обсягах;
- нікому гасити пожежі. Досвід показує, що потужностей та можливостей ДСНС недостатньо для вчасного та ефективного гасіння пожеж;
- не здійснюється на належному рівні охорона лісу від незаконних рубок;
- відмічено різке збільшення шкідників та хвороб лісу;

- припинено вирощування посадкового матеріалу на Півдні та Сході, що унеможливить у подальшому створення лісових насаджень.

Без державної підтримки лісгосподарські підприємства не ресурсних областей не можуть забезпечити ведення лісового та мисливського господарства в повному обсязі. З початку 2016 року і на сьогодні звільнилося понад 3000 висококваліфікованих фахівців

галузі.

Бюджетне фінансування у 2017 році виділялось лише за наступними бюджетними програмами:

- програма 2805020 «Дослідження, прикладні розробки та підготовка наукових кадрів у сфері лісового господарства (7142,6 млн грн),
- програма 2805010 «Керівництво та управління у сфері лісового господарства» (88551,4 млн грн.). Граничні обсяги, доведені Мінфіном, задовольняють потребу в коштах, необхідних для утримання центрального апарату та обласних управлінь лісового та мисливського господарства на 84,2%. Постійне скорочення інших видатків на утримання органів управління суттєво впливає на якість виконання центральним апаратом та обласними управліннями покладених на них функцій, унеможливорює направлення фахівців у відрядження, виконання Національної програми інформатизації, ведення належної системи документообігу тощо.
- програма 2805060 «Ведення лісового та мисливського господарства, охорона і захист лісів в лісовому фонді» виключно на функціонування бюджетних установ та установ природно-заповідного фонду (98949,6 млн грн.).

На фінансування заходів з ведення лісового і мисливського господарства коштів не було передбачено. Проте, в кінці 2017 року Уряд затвердив Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансування заходів з ведення лісового і мисливського господарства, охорони і захисту лісів у лісовому фонді, створення захисних лісових насаджень та полезахисних лісових смуг (Постанова Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2017 р. № 1016), що дає можливість, при виділенні фінансування, використовувати бюджетні кошти для забезпечення діяльності лісогосподарських підприємств у наступних роках.

Досягненням 2017 року є внесення змін до статті 98 Лісового кодексу України щодо порядку фінансування заходів з ведення лісового і мисливського господарства, охорони і захисту лісів. Зокрема вилучено норму, де фінансування зазначених заходів прив'язувалося до наявності державної цільової програми.

Для вирішення питання фінансування лісогосподарських заходів Держлісагентством активно проводиться робота з утворення Державного фонду розвитку лісового господарства (п. 1 Указу Президента «Про додаткові заходи щодо розвитку лісового господарства, раціонального природокористування та збереження об'єктів природно-заповідного фонду» від 21.11.2017 № 381/2017). З метою мінімізації втрат бюджету для утворення Державного фонду розвитку лісового господарства Держлісагентством запропоновано збільшення рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої від рубок головного користування на 65% проти 2017 року. Крім того, запропоновано наповнення фонду за рахунок частини чистого прибутку (доходу) державних лісогосподарських підприємств до спеціального фонду державного бюджету.

Джерела формування Фонду	Використання коштів Фонду
<ul style="list-style-type: none"> • 30 % від рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів • 25 % від частини чистого прибутку (доходу) державних лісогосподарських підприємств • добровільні внески юридичних та фізичних осіб • міжнародна технічна допомога • інші надходження 	<ul style="list-style-type: none"> • відтворення лісів • охорона і захист лісів, придбання протипожежної та лісогосподарської техніки і обладнання • поліпшення якісного складу лісів та збереження біорізноманіття в лісах • лісовпорядкування та інші проектно-вишукувальні роботи, ведення державного лісового кадастру, обліку та моніторингу лісів

Рис. 7. Джерела формування та напрямки використання коштів Державного фонду розвитку лісового господарства

За результатами господарсько-фінансової діяльності підприємств галузі у 2017 році отримано 13691,3 млн грн чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), що на 1339,1 млн грн більше, ніж у 2016 році.

За оперативними даними у 2017 році підприємствами галузі ресурсних областей отримано 471,9 млн грн чистого прибутку, з якого 354 млн грн (75%) відраховано до державного бюджету.

На ведення лісового господарства у 2017 році ресурсних областей було спрямовано власних коштів у сумі майже 5 млрд грн, що майже на 0,7 млрд грн більше, ніж за 2016 рік.

За 2017 рік підприємствами галузі сплачено до бюджету 3904,2 млн грн податків, зборів та обов'язкових платежів, що на 604,7 млн грн (18%) більше, ніж за 2016 рік. З них до Державного бюджету сплачено 2554,4 млн грн (65%), до місцевого – 1349,8 млн грн (35%).

Найбільшу питому вагу в сумі сплачених податків та зборів становить податок на додану вартість – 38% (1484,7 млн грн), податок на доходи фізичних осіб – 24% (936,4 млн грн) та рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів – 21,2% (826 млн грн).

Крім податків, підприємствами галузі за звітний період сплачено 1122,3 млн грн єдиного соціального внеску, що на 23,5% (213,9 млн грн) більше, ніж за 2016 рік.

Разом сплачено податків та ЄСВ – 5026,5 млн грн, що на 19,5% (818,6 млн. грн) більше, ніж за 2016 рік.

З метою стабілізації ситуації в південно-східному регіоні підприємствами ресурсних областей надано посильну фінансову допомогу підприємствам Півдня та Сходу – на суму майже 80 млн гривень. Завдяки цьому була погашена заборгованість із заробітної плати в цих областях, яка сьогодні все ще становить менше прожиткового мінімуму. Надання посильної допомоги підприємствами ресурсних областей не може вирішити проблему забезпечення виконання лісогосподарських заходів у повному обсязі. Тому лісогосподарські підприємства Сходу та Півдня України вкрай потребують підтримки Уряду у питанні перерозподілу видатків, які передбачені Мінагрополітики держбюджетом на 2018 рік на потреби лісового господарства.

**Сплата податків та платежів державними підприємствами
Держлісагентства**

млн грн

	2016 р.	2017 р.	Відхилення
Внесено до бюджету всього	3299,5	3904,2	604,7
з них:			
до державного бюджету	2055,2	2554,4	499,2
в тому числі:			
<i>рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів;</i>	461,9	464	2,1
до місцевих бюджетів	1244,3	1349,8	105,5
в тому числі:			
<i>рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів;</i>	456	362	-94
Сплачено Єдиного соціального внеску	908,4	1122,3	213,9
<i>Разом сплачено податків та ЄСВ</i>	4207,9	5026,5	818,6

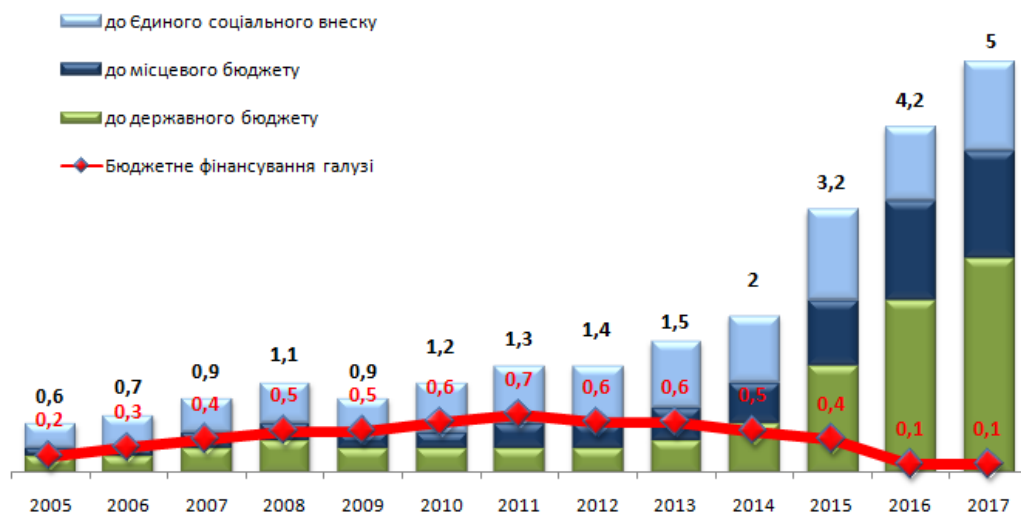

Рис. 8. Динаміка внесення до бюджету податків та обов'язкових платежів підприємствами Державного агентства лісових ресурсів України, млрд грн

**Фінансування видатків Держлісагентства з державного бюджету,
тис грн**

Найменування бюджетної програми	2016 р.	2017 р.	Відхилення
Керівництво та управління у сфері лісового господарства	49489,0	88551,4	39062,4
Дослідження, прикладні розробки та підготовка наукових кадрів у сфері лісового господарства	5122,1	7142,6	2020,5
Ведення лісового і мисливського господарства, охорона і захист лісів в лісовому фонді	66247,3	98949,6	32702,3
Разом	120858,4	194643,6	73785,2

Державними підприємствами лісової галузі на 1 гривню отриманих бюджетних коштів на ведення лісового та мисливського господарства, охорону і захист лісів сплачено 23 грн у 2017 році податків та платежів.

ІІІ. ОРГАНІЗАЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ

Державне агентство лісових ресурсів України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства і який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства

Основними завданнями Держлісагентства є:

- забезпечення реалізації державної політики у сфері лісового й мисливського господарства, а також охорони, захисту, раціонального використання й відтворення ресурсів лісу, мисливської фауни, підвищення ефективності лісового та мисливського господарства;

- здійснює державне управління в галузі ведення лісового і мисливського господарства, а також державного контролю за дотриманням вимог нормативно-правових актів щодо ведення лісового господарства (крім державного контролю з карантину рослин та у сфері захисту рослин);

- розробка та організація виконання загальнодержавних, міждержавних і регіональних програм у сфері захисту, підвищення продуктивності, раціонального використання та відтворення лісів, а також участь у розробці та виконанні таких програм із питань використання та відтворення мисливської фауни, розвитку мисливського господарства, організація лісовпорядкування.

Система Держлісагентства складається з підприємств, установ та організацій державної форми власності.

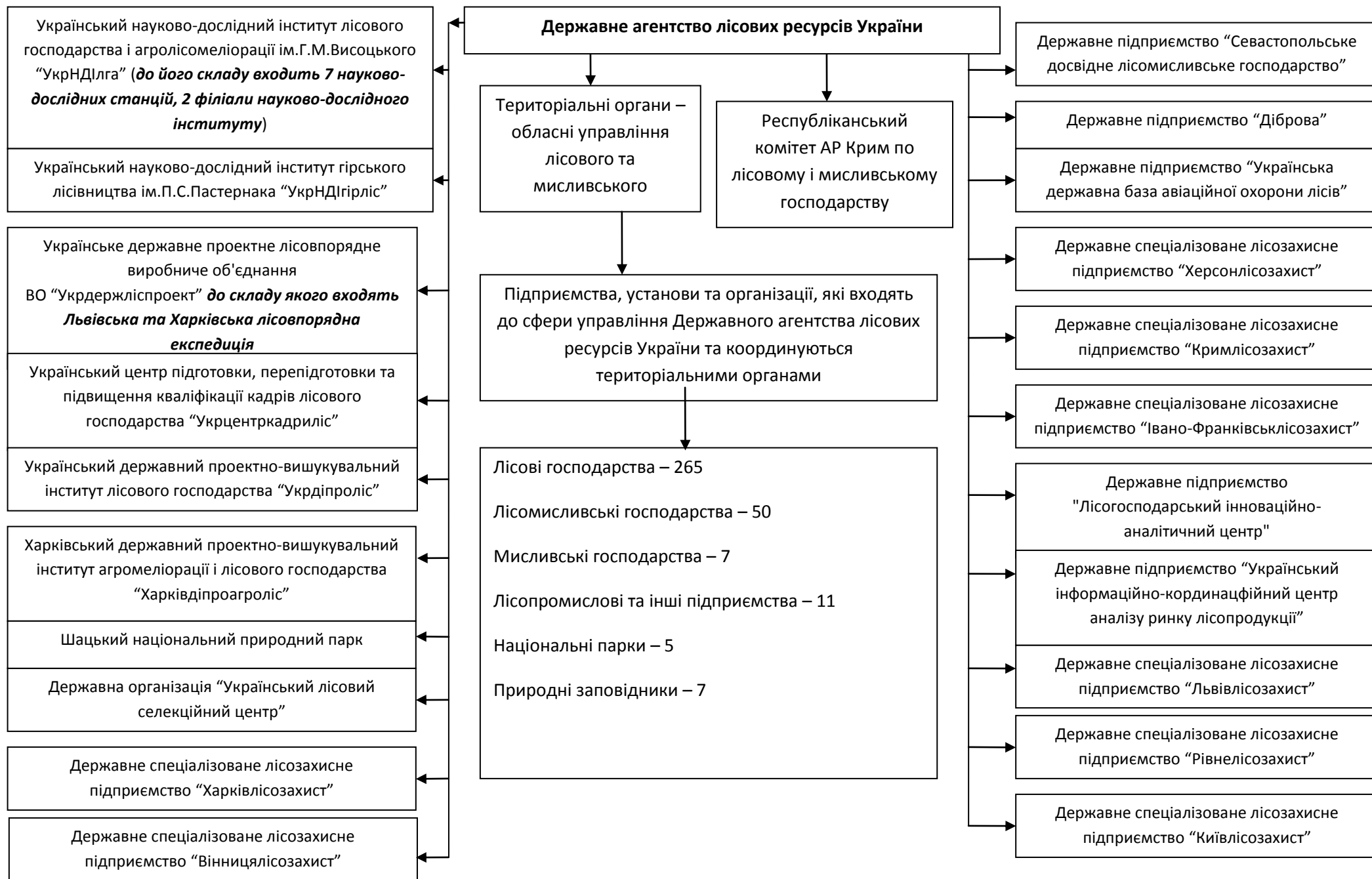
Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2007 року № 678 "Питання удосконалення управління лісовим та мисливським господарством" діють обласні управління лісового та мисливського господарства – всього 24 територіальні органи Держлісагентства.

Управління сприяють забезпеченню формування і реалізації державної політики в сфері лісових відносин та ведення лісового і мисливського господарства та полювання на території відповідної області.

Ведення лісового господарства на місцевому рівні здійснюють державні підприємства, які входять до сфери управління Держлісагентства та координуються його відповідним територіальним органом.

Державні підприємства лісового господарства відповідальні за весь комплекс лісогосподарських робіт – від садіння лісу до проведення рубок головного користування. Крім того, окремі підприємства мають потужності по первинній обробці деревини. Окрім державних підприємств в підпорядкуванні Держлісагентства знаходяться наукові, навчальні організації, природні заповідники і національні парки, та інші підприємства, установи, організації безпосереднього підпорядкування.

Діюча схема управління Державного агентства лісових ресурсів України станом на 01.01.2018 року

ІV. СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ІНСТИТУЦІЙНОГО РЕФОРМУВАННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА НА ПЕРІОД ДО 2022 РОКУ

Питання реформування та розвитку лісового господарства обговорюється вже останні два роки. З середини минулого року питання реформування лісового господарства знаходиться під прицільною увагою Уряду. За пропозицією Громадської Ради при Держлісагентстві у липні 2017 року було розпочато роботу з підготовки Стратегії сталого розвитку та інституційного реформування лісового господарства, яка є рамковим документом та передбачає шляхи виходу із кризової ситуації у короткостроковій перспективі. До складу відповідної робочої групи увійшли керівники структурних підрозділів Держлісагентства, представники його територіальних органів, Громадської Ради у тому числі як екологи, так і представники деревообробної промисловості, представники міжнародних проектів у лісовому господарстві. Таким чином, при розробці Стратегії Держлісагентства враховані точки зору різних зацікавлених сторін. Проект Стратегії був виставлений на громадське обговорення, пройшов обговорення на розширеній виробничій нараді Держлісагентства 02.08.2017, Колегії Держлісагентства 14.09.2017, нараді під головування Президента України П.О. Порошенко 29.09.2017, Громадській Раді Держлісагентства 10.10.2017, VII з'їзді Товариства лісівників 8.02.2018. виїзному засіданні Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин 13.02.2018.

Держлісагентство для виходу з кризової ситуації пропонує:

1. Принципи розвитку лісового господарства

З метою захисту інтересів суспільства та забезпечення сталості розвитку Держлісагентство прописало в проекті Стратегії основні беззаперечні принципи/запобіжники, на яких повинне базуватись лісове господарство. Серед іншого це:

- недопущення приватизації лісів або надання їх у концесію.
- визнання багатофункціональності лісового господарства.
- визначення поняття лісового господарства, яке апріорі повинне включати заготівлю деревини та реалізацію заготовленої продукції.
- збереження державної структури управління лісовим господарством.
- віднесення лісового господарства до пріоритетних галузей економіки.
- організація ринку деревини в Україні у відповідності до міжнародних стандартів та договорів, які підписані та ратифіковані державою.

2. Удосконалення нормативно-правової бази лісового господарства

Сталий розвиток лісового господарства не можливий без ґрунтового законодавчого та нормативного підґрунтя. Проект Стратегії Держлісагентства містить перелік нормативно-правових актів, які регламентують різні аспекти ведення лісового господарства та потребують термінової розробки чи удосконалення, серед іншого такі:

- внесення змін до Лісового кодексу України, зокрема щодо врегулювання питань проведення національної інвентаризації лісів, функціонування державної лісової охорони;

- нормативне врегулювання функціонування електронного обліку деревини в лісах постійних лісокористувачів, які не належать до сфери управління Держлісагентства. Це питання стоїть на порядку денному вже протягом довгого періоду часу, але до сих пір не врегульоване.

- розробки та схвалення законопроект про ринок деревини, що удосконалисть діючі механізми продажу деревини, які не відповідають європейській практиці та спричиняють масу конфліктів та зловживань. Метою є уникнення корупційних схем та задоволення попиту вітчизняного товаровиробника у деревині;

- удосконалення Санітарних правил в лісах України. Сьогодні надшвидкими темпами йде поширення «біологічної пожежі» в соснових лісах, які масово всихають. На Поліссі у 2017 році зафіксовано 120 тис. га пошкоджених насаджень. Потрібно робити рішучі, кардинальні кроки з оздоровлення насаджень, інакше ми їх втратимо у недалекому майбутньому. На відміну від України, для європейських країн протидія масовому поширенню шкідників не створює проблеми. Лісівники європейських країн мають спрощену процедуру протидії лісовим шкідникам з вибіркою свіжозаселених ще зелених дерев при перших ознаках захворювання. Пізнє проведення санітарних рубок не дає потрібного ефекту.

Є ще багато неврегульованих питань, наприклад, щодо методичного забезпечення виконання вимог законів України «Про оцінку впливу на довкілля» та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони пралісів згідно з Рамковою конвенцією про охорону та сталий розвиток Карпат» і мінімізацію негативних наслідків їх реалізації для лісової галузі. Крім того, існує необхідність внесення змін до законодавства в частині переведення самозалісених земель до приватних лісових угідь; внесення змін в Кримінальний та Адміністративні кодекси України в частині посилення відповідальності за підпали на природних ландшафтах, змін до Закону України «Про тваринний світ» щодо урегулювання дій в сезон тиші тощо.

3. Розподіл функцій управління

На сьогодні лісове господарство в основному критикують за відсутність чіткого розподілу функцій та звинувачують Держлісагентство, що лісгосподарські підприємства поєднують функцію господарювання та функцію контролю. Працівники лісового господарства добре розуміють, що це не так. У своїй більшості законодавчо всі функції управління розділені – Мінагрополітики формує лісову політику (і навіть якщо Держлісагентство, відповідно до повноважень, готує проекти документів, їх остаточна версія залежить від Міністерства), Мінприроди відповідає за контроль за додержанням природоохоронного законодавства в усіх лісах держави та погоджує ліміти використання лісових ресурсів і плани ведення лісового господарства, а підприємства ведуть лісове господарство. Роль Держлісагентства, як центрального органу виконавчої влади, що реалізує політику у галузі лісового господарства та є органом управління майном, у

цьому плані, серед іншого, полягає у здійсненні **відомчого** контролю та координації діяльності державних лісогосподарських підприємств з метою підтримки належного рівня ведення лісового господарства.

Єдине місце в якому дійсно є поєднання функцій, це виконання повноважень державної лісової охорони окремими посадовими особами державних лісогосподарських підприємств системи Держлісагентства.

Тому пропозиція Держлісагентства щодо реформування інституційної структури ґрунтується на трьох основних моментах:

- Передача функцій державної лісової охорони від державних лісогосподарських підприємств на рівень територіальних органів Держлісагентства. Держлісагентство вже підготувало проект необхідних змін до законодавства з метою повного відокремлення функції державної лісової охорони від господарської діяльності. На підприємствах лісового господарства системи Держлісагентства та інших постійних лісокористувачів функціонуватиме лісова охорона без статусу правоохоронного органу, але з правом складання протоколів та лімітованими правом розгляду справ про адміністративні правопорушення, про правопорушення у сфері охорони, захисту, використання та відтворення лісів. Мінприроди як здійснювало нагляд та контроль за всіма постійними лісокористувачами та власниками лісів, так і будуть це робити і в подальшому.

- Відокремлення господарської функції шляхом створення об'єднань державних лісогосподарських підприємств на обласному рівні з делегуванням їм частини повноважень лісогосподарських підприємств. При цьому державні лісогосподарські підприємства залишаються юридичними особами державної власності, що відповідає вимогам Указу Президента України від 21.11.2017 № 381 «Про додаткові заходи щодо розвитку лісового господарства, раціонального природокористування та збереження об'єктів природно-заповідного фонду». Створення таких об'єднань допоможе у координації діяльності підприємств та знизить ризик втручання у господарську діяльність. Делегування повноважень включатиме, серед іншого, організацію лісовпорядних робіт, інвентаризації та моніторингу лісів, розроблення та реалізації проектів будівництва, в тому числі лісових доріг; координацію діяльності підприємств, зокрема щодо проведення лісогосподарських заходів (створення розсадників, запобігання великим пожежам, боротьби з вітровалами тощо), охорони та захисту лісів, реалізації деревини; впровадження інвестиційних проектів.

- Розширення повноважень Держлісагентства у тому числі щодо реалізації державної лісової політики у всіх лісах.

Реалізація цієї позиції допоможе якісно підвищити рівень ведення лісового господарства в лісах інших постійних лісокористувачів.

4. Вирішення питань фінансового забезпечення

Держлісагентством в проекті Стратегії пропонується створення Державного фонду розвитку лісового господарства та збереження державної підтримки на виконання завдань, передбачених Лісовим кодексом України і внесення відповідних змін до Бюджетного та Податкового кодексів України. Створення Фонду також передбачено Указом Президента України від

21.11.2017 № 381. На сьогодні це питання відпрацьоване з Міністерством фінансів. Проект Закону готовий і вже виносився у залу Верховної Ради при розгляді бюджету на 2018 рік. Зокрема, формування Державного фонду розвитку лісового господарства пропонується за рахунок:

- 30 % від рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої від рубок головного користування;
- 25 % від частини чистого прибутку (доходу) державних лісогосподарських підприємств, що належать до сфери управління Держлісагентства відповідно до закону;
- добровільних внесків юридичних та фізичних осіб;
- міжнародної технічної допомоги;
- інших надходжень.

Кошти Державного фонду розвитку лісового господарства будуть спрямовані на фінансове забезпечення заходів з:

- відтворення лісів, створення полезахисних лісових смуг та інших захисних насаджень;
- охорони (у тому числі від пожеж) і захисту лісів, придбання протипожежної та лісогосподарської техніки і обладнання;
- поліпшення якісного складу лісів та збереження біорізноманіття в лісах;
- лісовпорядкування (базове, безперервне) та інших проектно-вишукувальних робіт, ведення державного лісового кадастру, обліку та моніторингу лісів.

Окрім того, лісогосподарські підприємства Сходу та Півдня України вкрай потребують державної підтримки вже зараз, вони не можуть чекати поки запрацює Фонд. Тому вкрай важливо отримати підтримку Уряду у питанні перерозподілу видатків, які передбачені Мінагрополітики держбюджетом на 2018 рік на потреби лісового господарства.